

Handläggare
Jonas Lauri
Telefon: 0850829575**Till**
Kommunstyrelsen

Färdplan för äldreomsorgens utveckling

Initiativärende

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. *Färdplan för äldreomsorgens utveckling*, i enlighet med bilaga 1, godkänns.
2. Kommunstyrelsen ska beakta *Färdplan för äldreomsorgens utveckling* vid upprättande av förslag till budget
3. Uppföljning av *Färdplan för äldreomsorgens utveckling* ska ske inom ramen för det integrerade systemet för ledning och uppföljning av stadens ekonomi och verksamhet (ILS)
4. Äldrenämnden ges i uppdrag att i samråd med kommunstyrelsen leda och samordna det fortsatta arbetet med färdplanen i enlighet med tjänsteutlåtandet.
5. Särskild rapport om kompetensutvecklingsinsatser i äldreomsorgen, bilaga 2, godkänns och äldrenämndens framställan med dnr KS 2020/1542 anses därmed besvarad.
6. Äldrenämnden, stadsdelsnämnderna samt kommunstyrelsen ges i uppdrag att omhänderta de uppdrag och aktiviteter som föreslås i färdplanen med tillhörande bilagor.

Sammanfattning

Stockholm ska ha en tillgänglig äldreomsorg med hög kvalitet som präglas av respekt för den enskildes behov och önskemål. I samband med pandemin har det i utvärderingar och analyser, från såväl nationellt som kommunalt håll, blivit tydligt att det finns ett behov av samlad utveckling av verksamheten.

I föreliggande ärende föreslås en färdplan för äldreomsorgens utveckling i Stockholms stad. Färdplanen ska ses som ett ramverk för pågående och kommande utvecklingsarbete inom verksamhetsområdet. Ett strukturerat och långsiktigt utvecklingsarbete ska bedrivas i hela staden, som ger verksamheten ett tydligt uppdrag och innehåll oavsett driftform eller utförare.

Det strategiska utvecklingsarbetet tar sikte på:

- ändamålsenlig styrning och organisation
- personal med rätt kompetens och bra arbetsförhållanden
- säkerställa grunduppdraget
- en kvalitativ och värdig omsorg med ett gott bemötande

Färdplanen lyfter fram pågående statliga initiativ som adresserar ett antal behov inom verksamhetsområdet, exempelvis statliga utredningar, lagförslag och statsbidrag, samt redan pågående arbete i staden. Därutöver belyser färdplanen för de respektive behoven ett antal frågor och områden som staden behöver arbeta vidare med.

Färdplanen följer nämndernas ordinarie ansvar för frågorna i enlighet med budgetuppdrag och reglementen. En stor del av implementeringen i verksamhet sker inom stadsdelsnämndernas ansvar medan äldregruppen har en viktig roll i att hålla ihop det strategiska utvecklingsarbetet.

Färdplanen utgör en grund och ett ramverk för ett långsiktigt utvecklingsarbete men innehåll ska uppdateras årligen utifrån aktuell status i arbetet samt omvärldsförändringar och eventuella nya beslut på nationell och kommunal nivå.

Bakgrund

Stockholm ska ha en tillgänglig äldreomsorg med hög kvalitet som präglas av respekt för den enskildes behov och önskemål. I samband med pandemin har det i utvärderingar och analyser, från såväl nationellt som kommunalt håll, blivit tydligt att det finns ett behov av samlad utveckling av verksamheten.

Coronakommissionen konstaterade i sitt första delbetänkande att äldreomsorgen stod oförberedd och illa rustad när pandemin slog till och att detta bottnade i strukturella brister. Stadens egen fördjupade analys av äldreomsorgen under pandemin ger stöd åt flera av Coronakommissionens slutsatser och pekar bland annat på behovet av personal med god utbildning och kompetens samt vikten av en väl fungerande samverkan mellan huvudmän kring hälso- och sjukvården.

Utvecklingen av äldreomsorgen är ett område som inte bara rör erfarenheter från pandemin. Flera reformer och utvecklingsinitiativ är pågående sedan tidigare men behovet har efter pandemin blivit än mer tydligt och förändringstrycket på verksamheten har förstärkts. Nationellt pågår ett antal statliga utredningar kring äldreomsorgens

förutsättningar och det pågår parallellt en omställning av hälso- och sjukvården i landet mot en god och nära vård med individen i fokus.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av stadsledningskontorets avdelning för kvalitet och säkerhet i samråd med personalstrategiska avdelningen samt med äldreförvaltningen.

Ärendet

I föreliggande ärende föreslås en färdplan för äldreomsorgens utveckling i Stockholms stad. Färdplanen ska ses som ett ramverk för pågående och kommande utvecklingsarbete inom verksamhetsområdet. Ett strukturerat och långsiktigt utvecklingsarbete ska bedrivas i hela staden, som ger verksamheten ett tydligt uppdrag och innehåll oavsett driftform eller utförare.

Kommunstyrelsen har under året även haft i uppdrag att tillsammans med äldrenämnden och stadsdelsnämnderna bedriva ett strategiskt utvecklingsarbete kring personal- och kompetensförsörjning inom äldreomsorgen. Personal- och kompetensförsörjning utgör en central komponent i det strategiska utvecklingsarbetet och bilagd rapport med tillhörande handlingsplan utgör ett komplement till färdplanen.

Stadsledningskontorets synpunkter och förslag

Stadsledningskontoret föreslår att en färdplan för det strategiska utvecklingsarbetet inom äldreomsorgen antas. Färdplanen utgör ett ramverk som ska stödja stadens nämnder i att uppnå målet om att *i Stockholm har äldre en tillvaro som präglas av hög kvalitet, trygghet och självbestämmande*. Färdplanen utgör också en långsiktig strategi för att omhänderta strukturella utmaningar som identifierats i analyser och utvärderingar av hanteringen av pandemin till följd av covid-19.

En färdplan för äldreomsorgens utveckling

Det strategiska utvecklingsarbetet tar sikte på:

- ändamålsenlig styrning och organisation
- personal med rätt kompetens och bra arbetsförhållanden
- säkerställa grunduppdraget
- en kvalitativ och värdig omsorg med ett gott bemötande

Färdplanen, som återfinns i sin helhet i bilaga 1, är uppbyggd av ovan nämnda rubriker. Under respektive rubrik är ett antal centrala behov specificerade.

Färdplanen lyfter fram pågående statliga initiativ som adresserar behoven, exempelvis statliga utredningar, lagförslag och statsbidrag, samt redan pågående arbete i staden. I dessa avseenden kan stadsledningskontoret konstatera att färdplanen utgör en hjälp och stöd för organisationen att orientera sig och få en överskådlig bild av de olika utvecklingsinitiativ som redan idag är pågående inom området.

Därutöver belyser färdplanen för de respektive behoven ett antal frågor och områden som staden behöver arbeta vidare med. Ett antal av dessa initiativ återfinns som konkreta uppdrag och aktiviteter i budget 2022. Andra är mer långsiktiga till sin karaktär och kommer inte att kunna färdigställas än på ett antal år. Utvecklingsområdena är tidsatta efter en grov kategorisering med *kort sikt* (färdigställs inom ett år), *medellång sikt* (färdigställs inom två till tre år), *lång sikt* (färdigställs om mer än tre år) samt *löpande arbete*.

Färdplanens första huvudrubrik rör vikten av en **ändamålsenlig styrning och organisation** inom äldreomsorgen. Flera behov inom denna kategori rör styrningsfrågor samt den så viktiga samverkan mellan huvudmän med de äldre i fokus. Från statligt håll pågår just nu en utredning om en ny äldreomsorgslag och i hela landet pågår en övergång mot en god och nära vård. Inom staden pågår exempelvis ett antal uppdrag kring hälso- och sjukvårdsorganisation samt kring utveckling av uppföljning av verksamheten.

Färdplanens andra rubrik rör betydelsen av **personal med rätt kompetens och bra arbetsförhållanden**. Äldreomsorgens personal är helt avgörande för att verksamheten ska ha hög kvalitet och präglas av respekt för den enskildes behov och önskemål. Arbetsförhållanden och vikten av personalens kompetens och förutsättningar är också områden som tydligt lyfts fram i analys och utvärderingar av pandemihanteringen. I färdplanen lyfts de nationella reformer som är på gång fram samt behoven av att såväl arbeta långsiktigt och strategiskt med kompetensförsörjningsfrågorna som att på kort sikt genomföra insatser för trygga anställningar med bra arbetsförhållanden och arbetsmiljö.

Under 2020 och 2021 har staden haft olika uppdrag som syftar till att ge inriktning för en strategisk kompetensförsörjning inom verksamhetsområdet. I bilaga 2 till detta ärende presenteras en rapport som ger en stadsgemensam övergripande bild av

kompetensförsörjningsarbetet inom äldreomsorgen i egen regi. Fokus i rapporten är på att utveckla och behålla medarbetare som är anställda samt att attrahera, rekrytera och introducera presumtiva och nya medarbetare. Rapporten avslutas med en översikt av pågående och planerade kompetensförsörjningsaktiviteter där det förtydligas vilka nämnder som ansvarar för vad. Rapporten ska ses som en fördjupande och kompletterande bild av detta område i färdplanen. Färdplanen samt denna tillhörande rapport omhändertar och ersätter det förslag till handlingsplan för legitimerad personal som äldrenämnden tidigare beslutat om utifrån ett budgetuppdrag 2020.

Vidare lyfter färdplanen fram vikten av att organisationen på olika sätt **säkerställer grunduppdraget**. De äldre i Stockholms stad ska känna en trygghet och visshet i att en grundnivå gällande omsorg och tillgång till hälso- och sjukvård alltid går att lita på. I detta ingår att såväl inom stadens verksamheter som i upphandlad verksamhet säkerställa god hälso- och sjukvårdskompetens, utrustning, tillräcklig bemanning med mera.

Färdplanens sista, men på intet sätt minst viktiga, rubrik rör **en kvalitativ och värdig omsorg med ett gott bemötande**. I denna del återfinns kvalitativa aspekter som omställningen mot mer förebyggande insatser, arbetet med att undvika ensamhet och isolering samt digitalisering och välfärdsteknik som möjliggörare för en god äldreomsorg.

Färdplanens rubriker går i hög utsträckning in i varandra. Behov som lyfts fram inom ramen för att säkerställa grunduppdraget är exempelvis centrala för att uppnå en värdig omsorg med hög kvalitet, samtidigt som de bidrar till att höja yrkets attraktionskraft och på så sätt underlätta rekrytering av personal med rätt kompetens. Styrningsfrågorna, exempelvis samverkan och uppföljning, skär också som en röd tråd genom allt utvecklingsarbete. Stadsledningskontoret anser dock att kategoriseringen medför att det blir lättare att sortera bland pågående insatser och framtida behov inom verksamhetsområdet.

Koppling till stadens budget och ordinarie styrning

Stadsledningskontoret föreslår att färdplanen ska ses som ett ramverk för ett långsiktigt och strategiskt utvecklingsarbete. Detta innebär att den ska kunna vara en tydlig inriktning för det fortsatta arbetet samtidigt som den kan komma att uppdateras och hållas aktuell, exempelvis genom beslut i budget och kommande underlag till budgetarbetet.

Innehåll ska uppdateras årligen utifrån aktuell status i arbetet samt omvärldsförändringar och eventuella nya beslut på nationell och kommunal nivå.

Stadsledningskontoret ser ett stort värde i om färdplanens innehåll integreras i den ordinarie styrningen och uppföljningen. På så sätt ges organisationen och verksamheterna fortsatt goda förutsättningar att följa upp, analysera och utveckla verksamheten utifrån en gemensam målbild och en gemensam vokabulär.

Finansiering för nämndernas arbete enligt färdplanen hanteras i budgeten samt med eventuella tillhörande statsbidrag. I budget 2022 görs betydande satsningar på verksamhetsområdet, såväl genom höjda ersättningar för hemtjänst och vård- och omsorgsboende, samt genom riktade satsningar till stadsövergripande utvecklingsarbete genom äldrenämnden. Med stöd i färdplanens inriktning ser stadsledningskontoret även att kommande beslut om prioriteringar, fördelning av statsbidrag mm. kan underlättas utifrån en mer lättöverskådlig, gemensam och sammanhållen strategi för vad som behövs inom verksamhetsområdet.

Ansvar och roller

Färdplanen följer nämndernas ordinarie ansvar för frågorna i enlighet med budgetuppdrag och reglementen. En stor del av implementeringen i verksamhet sker inom stadsdelsnämndernas ansvar medan äldrenämnden har en viktig roll i att hålla ihop det strategiska utvecklingsarbetet.

Stadsledningskontoret föreslår att äldrenämnden ges i uppdrag att, i samråd med kommunstyrelsen, leda och samordna det fortsatta arbetet med färdplanen, exempelvis genom intern kommunikation, löpande analys och att ge förslag på uppdateringar.

Samverkan internt i staden samt med den regionala nivån är en bärande del i många av färdplanens delar. Samverkan är något som ankommer på hela organisationen men stadsledningskontoret vill understryka äldrenämndens viktiga roll i att driva flera av dessa utvecklingsfrågor i nära samverkan med Region Stockholm då den senaste tiden så tydligt visat behovet av att omsorgen samt hälso- och sjukvården går hand i hand med den äldres behov i centrum.

En viktig del i arbetet är att också genom aktiv omvärldsbevakning förhålla färdplanens innehåll till eventuella nya initiativ eller reformer från statligt håll.

Färdplanen tar sikte på en utveckling av äldreomsorgen i hela staden, oavsett driftsform. För vissa delar har staden endast rådighet över gällande sin egen verksamhet men i stora delar kan staden också genom avtal och i nära dialog med privata utförare verka för att utveckling sker inom hela stadens äldreomsorg.

Magdalena Bosson
Stadsdirektör

Alexandra Göransson
Biträdande stadsdirektör

Bilagor

- 1. Färdplan för äldreomsorgens utveckling*
- 2. Kompetensutvecklingsinsatser inom äldreomsorgen*